20040720143955001-2500

महाराष्ट्र शासन

महिला व बाल विकास विभाग

शासन निर्णय क्र: क्र. आयसीपीएसमुलां २००२ /प्र.क्र. १०० /का.३

नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.

दिनांक : १२ जून, २००२

वाचा : १) भारत सरकार , सामाजिक न्याय आणि अधिकारीता मंत्रालय, शास्त्रीभवन, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्रमांक: १४-१/(२४)/९९, एस डी /दि.२२.२.१९९९ .

निर्णय :- सन १९९३ मध्ये केंद्रशासनाने रस्त्यावरील मुलांच्या विकासाकरीता योजना सुरु केली आहे. केंद्रशासनाने सदर योजना सन १९९९ मध्ये सुधारित केली आहे. ([redacted]) सुधारित योजनेस **"रस्त्यावरील मुलांसाठी एकात्मिक कार्यक्रम"** असे नाव देण्यात आले आहे. सदर **"रस्त्यावरील मुलांसाठी एकात्मिक कार्यक्रम"** या योजनेचे मुख्य उदिदष्ट खालील प्रमाणे आहे. -

१) वरील योजनेचे मुख्य उदिदष्ट हे रस्त्यावरील मुलांना आधार देणे , त्यांना रस्त्यावरील जीवनापासून दूर ठेवणे व त्यांना समाजातील मुख्य प्रवाहात आणणे असा आहे.

२) सदर योजनेंतर्गत रस्त्यावरील मुलांना निवारा, सकस आहार , आरोग्याची काळजी, प्रसाधन , सुरक्षित पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था, शिक्षण , मनोरंजन लैंगिक छळापासून व शोषणापासून संरक्षण इ. सुविधा देणे अपेक्षित आहे.

३) आतापर्यंत या कार्यक्रमांतर्गत गलिच्छ वस्तीतील मुलांना लाभ देण्यात येत होता. यापुढे, विशेषत: कुटूंबांचा आधार नसलेली निराश्रीत बालके , म्हणजेच कुटूंब नसलेली रस्त्यावरील मुले , छळ आणि शोषणास सहज बळी पडू शकणारे मुले . उदा. वेश्यांची मुले व फूटपाथवर राहणा-यांची मुले या कार्यक्रमाखाली लाभ मिळण्यास पात्र राहतील.

४) सदर योजनेंतर्गत प्रकल्पाच्या एकूण खर्चाच्या ९० टक्के खर्च केंद्रशासनामार्फत वार्षिक दोन हप्त्यात देण्यात येईल.

२. वर नमूद केलेले उदिदष्ट साध्य करण्यासाठी कार्यक्रमाचे घटक **परिशिष्ट- एक** मध्ये नमूद केल्यानुसार राहतील.

३. केंद्रशासनाने सदरची योजना राज्याची राजधानी आणि १० लाखापेक्षा जास्त लोकसंख्या असणा-या शहरांकरीता लागू केली आहे. सध्या महाराष्ट्रातील मुंबई (उपनगरासह) पुणे, नाशिक आणि नागपूर या शहराची लोकसंख्या १० लाखापेक्षा जास्त असल्याने तेथे सदर योजना राबविण्यात यावी.यापुढे ज्या शहरांची लोकसंख्या १० लाखापेक्षा जास्त होईल त्या शहरांना ही योजना आपोआप लागू होईल.

४. ही योजना राबविण्यासाठी संबंधित शहरांकरीता खालीलप्रमाणे 'शहर कृती मंच' (City Level Forum) गठीत करण्यात येईल. या मंचाची रचना शहर निहाय बदलेल.

१. सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई - अध्यक्ष

२. आयुक्त, महानगरपालिका किंवा त्यांचे प्रतिनिधी - सदस्य

३. पोलिस आयुक्त किंवा त्यांचे प्रतिनिधी - सदस्य

४. रस्त्यावरील मुलांसाठी काम करणा-या स्वयंसेवी संस्थांचे प्रतिनिधी (२ संस्था) - सदस्य

५. आयुक्त, महिला व बाल विकास, आयुक्तालय, म.रा. पुणे. - सदस्य सचिव.

५. 'शहर कृती मंच' ची कार्ये **परिशिष्ट दोन** मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे राहतील. सदर कार्य पार पाडण्यासाठी 'शहर कृती मंच' च्या वेळोवेळी बैठका आयोजित करण्यात याव्यात.

६. उक्त योजनेंतर्गत स्वयंसेवी संस्थेच्या प्रकल्पाचा एकूण खर्चाच्या ९० टक्के खर्च केंद्रशासनामार्फत देण्यात येईल. उर्वरित १० टक्के खर्च स्वयंसेवी संस्थेने करावा. शासकीय संस्थेच्या प्रकल्पाच्या एकूण खर्चाच्या ९० टक्के खर्च केंद्रशासनामार्फत देण्यात येणार असून उर्वरित १० टक्के खर्च राज्य शासनाने करावा. कामाचे व संबंधे स्वरुप लक्षात घेऊन प्रत्येक प्रकल्पाकरीता आवर्ती खर्चासाठी वार्षिक अंदाजे रु. १५ लाख पर्यंत अनुदान अनुज्ञेय राहील.

७. सदर योजनेंतर्गत अनुदान मिळणेकरीता स्वयंसेवी संस्थेच्या पात्रतेसाठी **परिशिष्ट तीन** मध्ये नमूद केल्यानुसार अटी व शर्ती राहतील. स्वयंसेवी संस्थांचे प्रस्ताव 'शहर कृती मंच' च्या बैठकीत संमत करण्यात येतील व त्यानंतर केंद्रशासनास पाठविण्यात येतील.

८. शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग क्रमांक २००१/जेजेए २००१/प्र.क्र.२४८/का-३, दि.१२ ऑक्टोबर २००१ अन्वये गठीत करण्यात आलेल्या जिल्हास्तरीय समितीकडे रस्त्यावरील मुलांसाठी एकात्मिक कार्यक्रमासाठी जिल्ह्यातील स्वयंसेवी संस्थामधून प्राप्त प्रस्तावांची छाननी करुन शासनास शिफारस करणे व अशा संस्थांच्या कामकाजाचा आढावा घेण्याची जबाबदारी सोपविण्यात आली होती. तथापि आता या योजनेसाठी 'शहर कृती मंच' ची स्थापना केल्यामुळे दिनांक १२ ऑक्टोबर २००१ च्या शासन निर्णयानुसार स्थापन केलेल्या जिल्हा स्तरीय समितीच्या कार्यकक्षेतून सदर कार्यक्रम वगळण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(चंद्रसेन तुरकर)
उप सचिव.

प्रत,

सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

परिशिष्ट -एक

रस्त्यावरील मुलांसाठी एकात्मिक कार्यक्रमाचे घटक खालीलप्रमाणे राहतील.

1) City level surveys to determine the number of destitute and neglected street children .

2) Documentation of the existing facilities both Governmental as well as non-governmental , available to meet the developmental needs of these children and preparation of City Level Plans of Action.

3) Contact programmes offering counselling, guidance and rederral services to destitute and neglected children aimed at their eventual withdrawn from a life on the street.

4) Establishment of 24 hours drop-in shelters for the children with cacilities for night stay, safe drinking warter, bathing ,latrines, first-aid recreation.

5) Non-formal education programmes imparting literacy, numeracy and life education.

6) Programmes for reintergration of children with their families and placement of destitute and children in foster care homes / hostels and residential schools and their maintenance therein.

7) Programmes for enrolment of these children in schools including full support for subsistence, education, nutrition ,Recreation, and their wholesome development.

8) Programmes providing facilities for training in meaningful vocations, trades and skills to earning capacity.

9) Programmes for occupational placement of destitute & neglected children.

10) Programmes aimed at mobilising preventive health services and providing access to treatment facilities.

11) Programmes aimed at reducing and incidence of drug and substance abuse.HIV / AIDS and STDS and other chronic health disorders among these children.

12) Programmes aimed at providing recreational facilities.

13) Post ICDS /Anganwadi programme for chidren beyond 6 years of age unenrolled in schools,providing health care & nutritional supplement as well as special assiatance to facilitate enrolment in schools.

14) Programmes for capacity building of NGOs, local bodies & stat Governments to undertake relate resposibility.

15) Programmes for advocacy & awarenass building on Child Rights.

16) Any other programme consistent with the Rights of the child and/ or covered under the Juvenile Justice Act, 1986.

परिशिष्ट - दोन

रस्त्यावरील मुलांसाठी एकात्मिक कार्यक्रम हया योजनेअंतर्गत स्थापन करण्यात येणा-या 'शहर कृती मंच' ची कार्य पुढीलप्रमाणे राहतील.

1) Documentation of existing facilities in the city for street children.

2) Formulation of City Level Plan.

3) Coordination with the Central /State/Local Government and between NGOs themselves.

4) Advocacy and awareness generation on the rights of children.

5) Organising training programmes for NGO functionaries.

6) Organising orientation and sensitisation programmes for judicial, administrative and police personnel coming in contact with street children.

7) Facilitating community participation in the programmes for street children.

8) Developing quality and consistency in the programmes for street children.

9) Mobilising resources through voluntary contributions from the community for street children programmes.

10) Administering the implementation of the scheme at the City Level in conjunction with the local Government.

11) Establishing facilities for the common use of member organisations;and

12) Documentation of the best practices adopted by NGOs working for street children;

13) Preparation & publication of an annual report on the situation of street children in the city / country;

14) Advise the State Government / the Government of India on formulation of policies and programmes for street children.

15) Undertaking any other activity consistent with the best interests of street children.

परिशिष्ट तीन

"रस्त्यावरील मुलांसाठी एकात्मिक कार्यक्रम हया योजनेअंतर्गत कार्यक्रम राबविण्यासाठी खालील अटी पूर्ण करणा-या संस्था पात्र राहतील.

1. State Governments and Union Territory Adminstrations
2. Institutions or organisations set up by Government sa autonomous bodies either under a statute or as a society registered under the societies registration act 1860 or otherwise.
3. Educational and other institutions of the like local bodies and co-oprative societies.
4. Non Government oraganisation meeting the following requirements
   a) It is registered body under an appropriate act so that it gets a corporate status and a legal personality and a group liability is for its activities.
   b) It has an appropriate administrative structure and duly constituted managing / executive committee.
   c) The aims and object of the organisitaion and programmes in fulfillment of those aims and objects and preciously laid down and.
   d) The organisation is initiated and governed by its own members and democratic principles, without any external control.
   e) The Organisation shall not run for profit to anyu individual or a body of individuals and shall take an undertaking to submit periodically and punctually reports and returns as prescribed from time to time by the Government of India (ministry of social justice and empowerment)

The concerned organisation should have been registered for a period of two years.